

Акустичний аналіз англійського мовлення словаків-білінгвів

Антоніна Девіцька

Ужгородський національний університет
antoninadevitska@gmail.com

Ключові слова: акустичний аналіз, білінгвізм, інтерфероване мовлення, еталонне мовлення, ЧОТ, інтенсивність, паузи, фонетична інтерференція

Keywords: acoustic analysis, bilingualism, interfered speech, Standard British English speech, pitch, intensity, pauses, phonetic interference

У добу міжкультурної та міжмовної комунікації широке використання англійської мови зумовило значне збільшення кількості її носіїв, що сприяло появі нових національно-англійських варіантів. Відмінність цих варіантів характеризується низкою фонетичних, лексичних і граматичних рис, серед яких провідна роль належить саме вимовним особливостям (Валігура, 2008, с. 42). Коректне вираження, сприйняття та передача смислу й прагматичної ціленастанови висловлення вважаються головною умовою для досягнення мети під час міжкультурної комунікації (Калита, 2007, с. 17). Правильне інтонаційне оформлення висловлення у кореляції з належним емоційно-смисловим навантаженням має важливе функціональне значення – доповнює та інтенсифікує смислові центри твору, підсилює його ритмічність, надає йому особливого експресивного забарвлення та сприяє зростанню рівня його емоційно-прагматичного потенціалу (Калита, 2007, с. 35).

Значну увагу українських дослідників (Валігура, 2008, с. 15), (Калита, 2007, с. 9), (Тараненко, 2014, с. 17), (Valigura 2017, с. 262 – 264) привертають механізми відображення реального світу одиницями фонетичного рівня мови на основі даних психології, філософії, нейрофізіології, логіки. Дослідженню проблеми білінгвізму у Словаччині присвячена низка наукових конференцій, семінарів, а також окремі монографії та публікації словацьких мовознавців, що вивчають проблеми динамічних процесів, які відбуваються у лексиці та фонетиці словацької мови (Bilá, 2000, с. 22), (Kapalková et. al., 2015, с. 147), (Kráľová, 2011, с. 68), (Lenhardtová, 1989, с. 43), (Pauleová, 2010, с. 97), (Zimmermann et. al., 1998, с. 22).

Метою і завданням статті є висвітлення результатів проведеного аудитивного й акустичного аналізів експериментально-фонетичного дослідження просодичних ознак англійського мовлення словаків-білінгвів, а також аналіз відмінностей в інтонаційному оформленні англійських висловлень, реалізованих словаками-білінгвами, а саме: модуляції гучності голосу та варіювання частоти основного тону (надалі ЧОТ). З'ясування ступеню впливу просодичних засобів на слухача художнього тексту вважалось можливим шляхом проведення експерименту, орієнтованого на зіставлення інтонаційної організації твору реалізованого носіями еталонного мовлення із особливостями інтонаційних параметрів у текстах, начитаних словаками-білінгвами.

Отже, *об'єктом* дослідження є інтерфероване англійське мовлення словаків-білінгвів. *Предметом* дослідження слугують просодичні ознаки англійського мовлення словацько-англійських білінгвів. *Матеріалом* дослідження є експериментальний корпус англійських художніх текстів сучасної британської прози, озвучених носіями англійської (еталонне мовлення) та словацької (інтерфероване мовлення) мов, відібраний з мережі Інтернет. Обсяг матеріалу експериментальної частини складає (3 год, 27 хв.), озвучений

19 дикторами (2 носіями англійської мови і 17 словаками-білінгвами). Загальний обсяг експериментального матеріалу складає 32 год. 48 хв.

Озвучення проводилося дикторами словаками-білінгвами, що мають досвід начитування текстів. Перед початком запису текстів проводилося консультування з дикторами з метою пояснення завдань і цілей експерименту. Диктори мали час на підготовку перед начитуванням текстів. Кожен диктор погодився на використання запису свого мовлення у даному експерименті. Дикторами (словаками-білінгвами) для експерименту обрано 17 осіб: 6 чоловіків та 11 жінок. Зазначимо, що в даному експерименті аналіз гендерних особливостей англійського мовлення білінгвів не ставився за мету. Перша група дикторів складалася з 5 осіб, що мають вищу освіту та науковий ступінь, є представниками таких професійних груп: юрист, дипломат, лікар, підприємець, лінгвіст та мають *високий* ступінь володіння англійською мовою. До другої групи належать диктори у складі 7 осіб, що мають не повну вищу або вищу освіту та *середній* рівень володіння англійською мовою (акторка, журналіст, фрилансер, перекладач, аспірант, робітник, працівник соціальних служб, політик). Представники третьої групи, що складалася з 5 осіб, мають середню освіту та *низький* ступінь володіння англійською мовою (няня, косметолог, робітник, студент, спортсмен). Дикторів відібрано за допомогою спеціально розробленої анкети за такими критеріями: вік, національність, місце народження, місце народження їхніх батьків, теперішнє місце проживання, місце найбільш тривалого проживання, освіта, умови та тривалість вивчення англійської мови, умови та тривалість вивчення словацької мови, професія, соціальний статус, статус англійської мови як рідної чи іноземної тощо. Окрім того, дикторам пропонувалося визначити Згідно аналізу даних анкетних усіх дикторів було поділено на чотири комплексні групи:

- 1) носії англійської мови, диктори-професіонали, які народилися і постійно живуть у Великій Британії, мають стандартну англійську вимову;
- 2) не носії англійської мови, словаки за походженням, емігранти, які тривалий час (більше 20 років) мешкають у Великій Британії та знають і розуміють словацьку мову (11 % від загальної кількості словаків-білінгвів);
- 3) не носії англійської мови, словаки за походженням, що не менше 12 років перебувають у Великій Британії, працюючи або навчаючись в університетах (47 % білінгвів);
- 4) не носії англійської мови, словаки за походженням, що понад п'ять останніх років перебувають у Великій Британії, працюючи або навчаючись в університетах (42 % білінгвів).

У межах здійсненого дослідження було підтверджено той факт, що породження інтерферованого мовлення білінгвом відбувається під впливом складних когнітивних процесів й набутих умінь та навичок в опануванні англійської мови. Окрім того, відмінність артикуляційних баз носіїв досліджуваних мов також зумовлює появу вимовного акценту. Дослідження вимовного акценту у світлі когнітивно-комунікативного підходу дозволило виокремити інтерферовані англійські висловлення, реалізовані словаками-білінгвами та ідентифікувати порушення вимовної норми.

Відповідно до висновків слухового аналізу аудиторями-фонетистами було встановлено, що ступінь вияву фонетичної інтерференції (кваліфікований як *високий, середній та низький*) в англійському мовленні словаків-білінгвів є обернено пропорційним низькому, середньому і високому рівням іншомовної компетенції дикторів. Аудиторями було виявлено чітке співвіднесення ступенів вияву фонетичної інтерференції з показниками рівнів сформованості вимовних умінь і навичок словаків-білінгвів та підтверджено, що рівень сформованості вищезгаданих умінь уважається одним з визначальних чинників ступеня вияву фонетичної інтерференції.

Так, просодичне оформлення мовлення диктора з *низьким* ступенем інтерференції вирізняється актуалізацією нейтральних параметрів інтонації, його інтонограм властиве переважаюче усиченого різновиду шкали, відсутність висхідного термінального тону, розширення тональних інтервалів, модифікацій тонального діапазону та домінування висхідно-спадного мелодичного контуру інтоногрупи, що й надає мовленню білінгва певного ступеня емоційності й усуває монотонність. Разом з тим, аудитори-фонетисти класифікували мовлення дикторів із *середнім* рівнем фонетичної інтерференції як таке, що передає експресивність та емоційність твору у достатній мірі, що, відповідно, суттєво підвищує рівень передачі емоційно-прагматичного висловлення. Результати проведеного аудитивного аналізу показали, що білінгвам з *високим* ступенем фонетичної інтерференції притаманна більша роздробленість синтагматичного членування, що пояснюється значною кількістю інтоногруп у висловленні. Такі інтоногрупи є короткими і складаються з актуалізаторів, сполучників, займенників тощо. Більше того, відзначено неадекватність мелодичного компонента інтонації в реалізованих словаками-білінгвами фрагментах англійських художніх текстів. Так, в інтерферованих реалізаціях низький або середній початок вимови еталонних висловлень замінювався високим. Надмірне вживання довгих та коротких пауз у поєднанні із наголошеністю та виділенням слів у висловленні сприяли значному зменшенню передачі емоційного насичення та прагматичного потенціалу, а подекуди спотворювали смисл висловлення.

Мета акустичного аналізу полягала у підтвердженні результатів аудитивного аналізу й встановленні частотних характеристик, що є найбільш значущими для відображення специфіки англійського інтерферованого мовлення словаків-білінгвів.

У межах аналізу *тонального діапазону інтоногруп* різних ступенів фонетичної інтерференції, було з'ясовано, що діапазон варіює від розширеного до звуженого. При цьому, розширений діапазон присутній у більшій мірі в *еталонних висловленнях* у кількості 46,22 %. У висловленнях з *низьким* ступенем вияву просодичної інтерференції розширений діапазон налічує 37,60 %. Окрім того, висловлення, реалізовані дикторами із *середнім і високим* ступенями вияву фонетичної інтерференції характеризуються найвищим показником звуженого тонального діапазону інтоногруп – 29,60 % і 32,71 % відповідно. Через імовірну відсутність варіативності висотнотонального рівня на структурних і смислових ділянках висловлень, показники цих двох груп мають однакову частку середнього та широкого тонального діапазону інтоногруп.

Ступінь інтерференції висловлень	Тональний діапазон інтоногрупи				
	широкий	розширений	середній	звужений	вузький
високий	2,01	19,86	31,66	32,71	13,76
середній	4,60	28,44	28,05	29,60	9,31
низький	5,25	34,78	29,10	27,16	3,71
Еталонні висловлення	8,43	46,22	30,55	13,50	1,30

Таблиця 1: Тональний діапазон інтоногрупи англійських еталонних та інтерферованих висловлень (%)

У ході акустичного аналізу було виявлено, що більшість досліджуваних *еталонних висловлень* мають розширений діапазон інтоногруп та середньо-підвищений тональний рівень початку і низький рівень завершення. Це обґрунтовується тим, що диктор намагається переконливо передати смисл висловлення та його прагматичну ціленастанову. Мовлення дикторів-білінгвів із *низьким, середнім та високим* рівнями

фонетичної інтерференції, що характеризується середньо-підвищеним або високим тональними рівнями початку термінального тону та середньо-зниженим або середньо-підвищеним рівнями його завершення у поєднанні з частим вживанням звуженого тонального діапазону інтоногруп передає невпевненість дикторів, хвилювання, стомленість, іноді роздратованість, що впливає на передачу прагматичної настанови.

Прикладом правильної передачі смислу може слугувати еталонна реалізація (рис. 1) висловлення *It had been, in Robin's view, the most perfect proposal, ever, in the history of matrimony*, в якій використання середньо-підвищеного тонального рівня початку термінального тону у поєднанні з низьким рівнем його завершення разом з середнім діапазоном інтоногрупи відображують думки Робін щодо освідчення:

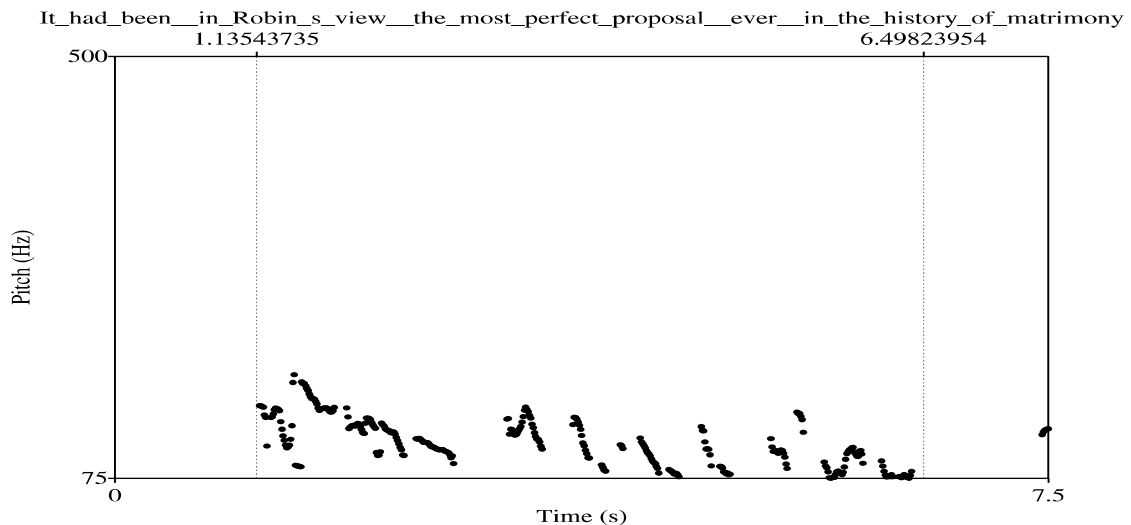

Рис. 1 Локалізація максимуму ЧОТ в інтонаційній групі *It had been, in Robin's view, the most perfect proposal, ever, in the history of matrimony* (еталонне мовлення)

У прикладі, який зображено на рис. 1 *It had been, in Robin's view, the most perfect proposal, ever, in the history of matrimony* максимум частоти основного тону припадає на слово *been* і складає 190 Гц. Варіювання ЧОТ цього слова змінюється у межах показників 76 – 190 Гц; в інтонаційній групі *It had been, in Robin's view* – у межах 78 – 190 Гц; у межах інтонаційної групи *It had been, in Robin's view, the most perfect proposal, ever, in the history of matrimony* – у межах 75 – 188 Гц. За допомогою розташування максимуму ЧОТ на ядерному складносії мовець (еталонне мовлення) впевнено підкреслює найважливішу інформацію про те, що все таки це була, на думку Робін, найкраща пропозиція руки й серця за всю історія шлюбних союзів.

Розглянемо детальніше наступні варіанти висловлень, реалізованих дикторами із низьким ступенем фонетичної інтерференції (рис. 2). Так, у висловленні *It had been, in Robin's view, the most perfect proposal, ever, in the history of matrimony* максимум частоти основного тону припадає на допоміжне слово *had* і складає 237 Гц. Варіювання ЧОТ цього слова змінюється у межах показників 184 – 237 Гц; в інтонаційній групі *It had been, in Robin's view* – у межах 139 – 394 Гц; у межах інтонаційної групи *It had been, in Robin's view, the most perfect proposal, ever, in the history of matrimony* – у межах 75 – 395 Гц. Виділяючи допоміжне слово *had* за допомогою розташування максимуму ЧОТ, диктор дещо змінює інтонаційне оформлення висловлення, використовуючи при цьому широкий діапазон та помірну гучність. Така наголошеність допоміжних слів зумовлена, перш за все, використанням наголосу на неповнозначних словах, частках, прийменниках, займенниках, у словацькій мові.

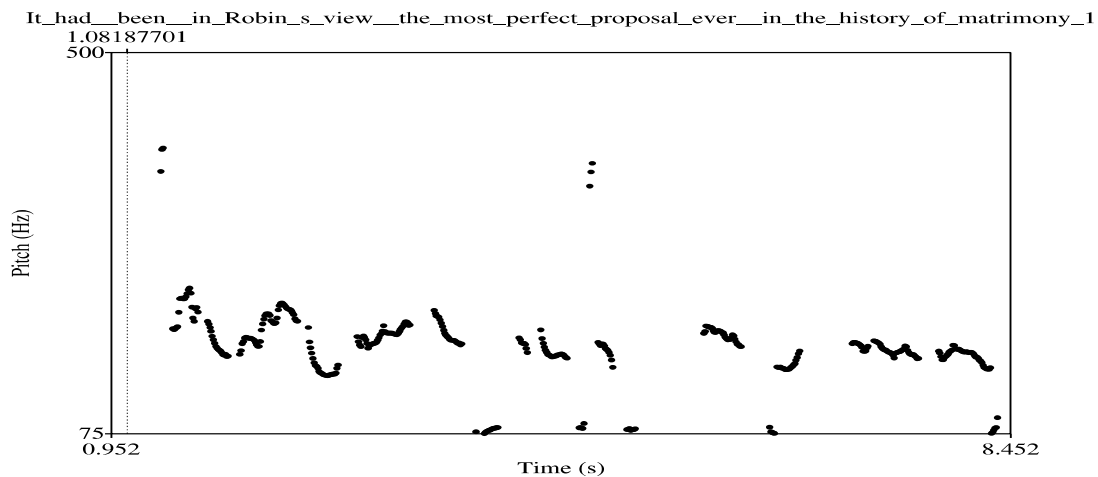

Рис. 2. Локалізація максимуму ЧОТ в інтонаційній групі *It had been, in Robin's view, the most perfect proposal, ever, in the history of matrimony* (низький ступінь інтерференції)

Реалізація висловлення *It had been, in Robin's view, the most perfect proposal, ever, in the history of matrimony* актуалізована білінгвом із середнім ступенем фонетичної інтерференції (рис. 3) характеризується широким тональним діапазоном інтоногрупи, а також відповідно високим тональним рівнем початку термінального тону та відповідно середньо-зниженим рівнем його завершення, що свідчить про емоційну збудженість мовця і надає висловленню більшого забарвлення та насичення. Це може бути пояснено, з одного боку тим, що диктору-білінгву знайомі ці відчуття радості та щастя, отримані під час освідчення.

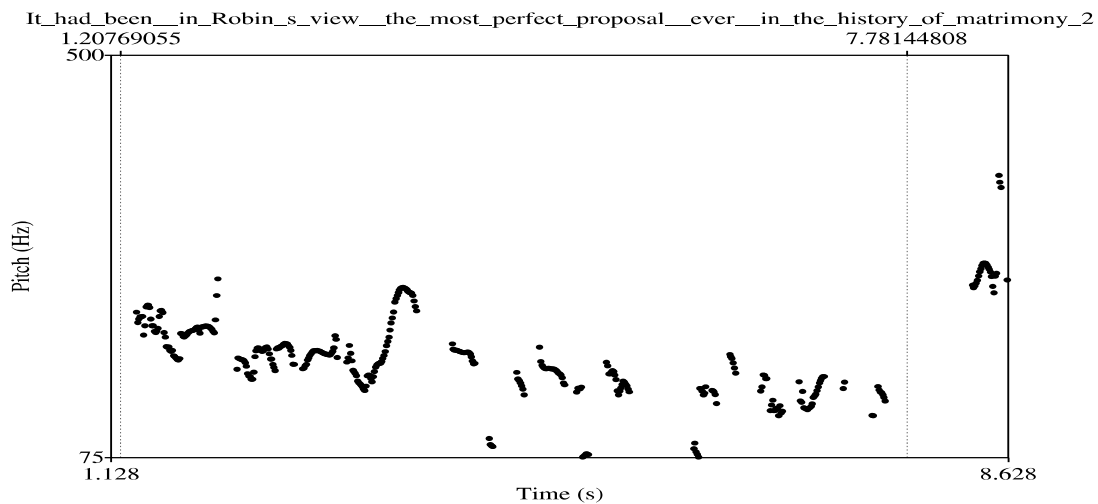

Рис. 3. Локалізація максимуму ЧОТ в інтонаційній групі *It had been, in Robin's view, the most perfect proposal, ever, in the history of matrimony* (середній ступінь інтерференції)

Так, у висловленні *It had been, in Robin's view, the most perfect proposal, ever, in the history of matrimony* (рис. 3) реалізованого білінгвом із середнім ступенем інтерференції, максимум частоти основного тону припадає на слово *been* і складає 273 Гц. Варіювання ЧОТ цього слова змінюється у межах показників 178 – 273 Гц; в інтонаційній групі *It had been, in Robin's view* – у межах 146 – 254 Гц; у межах інтонаційної групи *It had been, in Robin's view, the most perfect proposal, ever, in the history of matrimony* – у межах 66 – 283 Гц. Високий тональний рівень початку

інтоногрупи, широкий діапазон та підвищена гучність надають висловленню більш емоційного насичення, сприяють розумінню тексту та передачі прагматичного потенціалу.

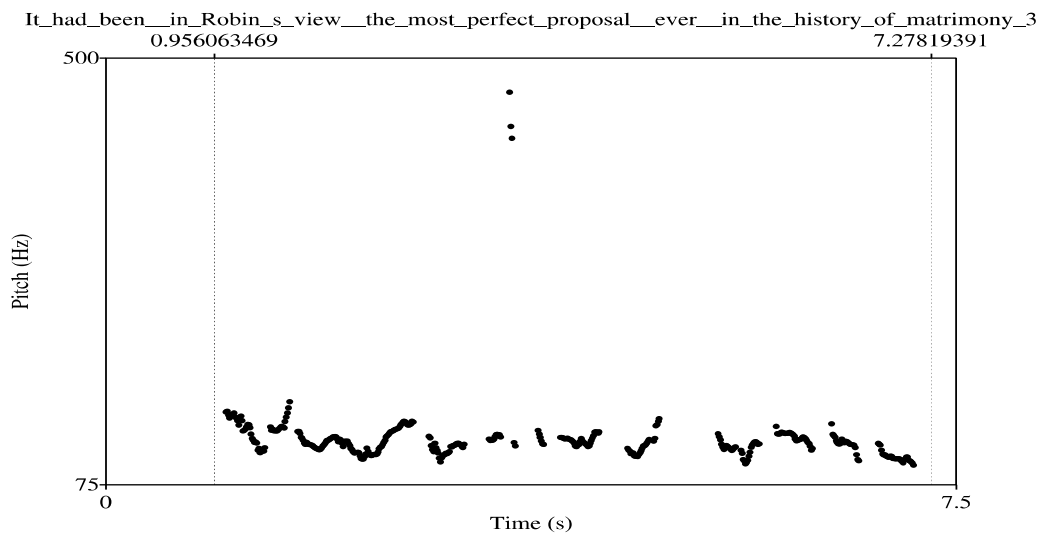

Рис. 4. Локалізація максимуму ЧОТ в інтонаційній групі *It had been, in Robin's view, the most perfect proposal, ever, in the history of matrimony* (високий ступінь інтерференції)

Висловленню *It had been, in Robin's view, the most perfect proposal, ever, in the history of matrimony*, актуалізованому диктором з високим ступенем фонетичної інтерференції (рис. 4) притаманний звужений тональний діапазон інтоногруп у поєднанні з середнім підвищеним тональним рівнем початку і завершення термінального тону, що передає невпевненість диктора у вимовлянні певних слів та комплексів. Таке порушення єдності між інтонаційним оформленням і семантичною структурою висловлення у більшій мірі перешкоджає його сприйняттю і, відповідно, коректній передачі прагматичного потенціалу.

У висловленні (рис. 4) *It had been, in Robin's view, the most perfect proposal, ever, in the history of matrimony*, актуалізованому диктором з високим ступенем інтерференції максимум частоти основного тону припадає на слово *been* і складає 156 Гц. Варіювання ЧОТ цього слова змінюється у межах показників 110 – 156 Гц; в інтонаційній групі *It had been, in Robin's view* – у межах 100 – 157 Гц; у межах інтонаційної групи *It had been, in Robin's view, the most perfect proposal, ever, in the history of matrimony* – у межах 97 – 466 Гц. Вузький діапазон та знижена гучність даного висловлення не передає у повній мірі емоційне забарвлення та надає мовленню монотонності. Мовлення диктора звучить як проста констатація фактів, що, імовірно, обумовлено недостатнім рівнем іншомовної компетенції. Приклад такого мовлення не сприяє передачі емоційного насичення та прагматичного потенціалу.

Таким чином, проаналізовані еталонні та інтерферовані висловлення засвідчили існування відмінностей у варіюванні ЧОТ в англійському мовленні носіїв британського варіанту та словаків-білінгвів. Найтипівіші ознаки інтерферованої фонетичної системи англійського мовлення словаків-білінгвів включають некоректне інтонаційне оформлення на передачу головного смислу висловлення, що, у свою чергу, впливає на розуміння й сприйняття смислу. Разом з тим, англійському мовленню білінгвів притаманне переміщення інтонаційного центру на останнє слово в інтоногрупі навіть тоді, коли це не потрібно.

Динамічні риси висловлень в англійському мовленні словаків-білінгвів передаються на акустичному рівні інтенсивністю звукового сигналу, що аудитивно

сприймається як гучність. Під час акустичного аналізу динамічних ознак англійського мовлення словаків-білінгвів було проаналізовано такі показники, як локалізація максимуму інтенсивності всередині синтагми, а також варіювання діапазону інтенсивності.

Результати акустичного аналізу динамічних показників еталонного та інтерферованого мовлення засвідчують, що інтенсивність досягає максимальних значень, переважно, у першій та другій синтагмі. Окрім того, аналіз локалізації максимуму та діапазону інтенсивності (табл. 1) в еталонних й інтерферованих висловленнях підтвердив, що в усіх досліджуваних групах висловлень домінує локалізація максимуму інтенсивності на ядерному складносії. Так, в еталонних реалізаціях цей показник складає 67,00 %, тоді як у реалізаціях з *низьким*, *середнім* та *високим* рівнями інтерференції – 53,5 %, 47,5 % та 40,0 % відповідно. Локалізація максимуму інтенсивності на такті у висловленнях з *високим*, *середнім* та *низьким* рівнями інтерференції майже однакова і варіюється у межах 25,5 % – 26 %. Висловлення з *високим* рівнем фонетичної інтерференції характеризуються локалізацією максимуму інтенсивності на інших наголошених складах, тоді, як у еталонних реалізаціях цей показник складає 0 %.

Ступінь інтерференції висловлень	Локалізація максимуму і діапазон інтенсивності								
	локалізація				діапазон				
	передтакт	такт	ядро	інший наголошений склад	широкий	розширений	середній	звужений	вужький
високий	24,5	26,0	40,0	9,50	1,00	24,9	16,8	28,0	29,3
середній	22,0	24,5	47,5	6,00	2,0	22,8	21,5	41,7	12,0
низький	19,0	25,5	53,5	2,00	3,5	21,1	37,5	12,0	25,9
еталонні	12,5	20,5	67,00	0,00	7,0	12,0	30,0	29,1	22,2

Таблиця 2: Локалізація максимуму і діапазон інтенсивності англійських еталонних та інтерферованих висловлень (%)

У межах аналізу *діапазону інтенсивності інтоногруп* різних ступенів фонетичної інтерференції, було з'ясовано, що діапазон варіює від розширеного до звуженого. При цьому, середній діапазон присутній у більшій мірі в *еталонних висловленнях* у кількості 30 % та у висловленнях з *низьким* ступенем вияву просодичної інтерференції (37,5 %). Окрім того, висловлення, реалізовані дикторами із *середнім* ступенем вияву фонетичної інтерференції характеризуються найвищим показником звуженого тонального діапазону інтоногруп – 41,7%. Висловленням з *високим* ступенем фонетичної інтерференції властивий вужький діапазон інтенсивності (29,3 %). Вживання розширеного діапазону інтенсивності характерне для високого (24,9 %) , середнього (22,8 %) й низького (21,1 %) рівнів інтерференції.

Наведемо деякі приклади аналізу інтенсивності в інтоногрупах еталонних та інтерферованих висловлень.

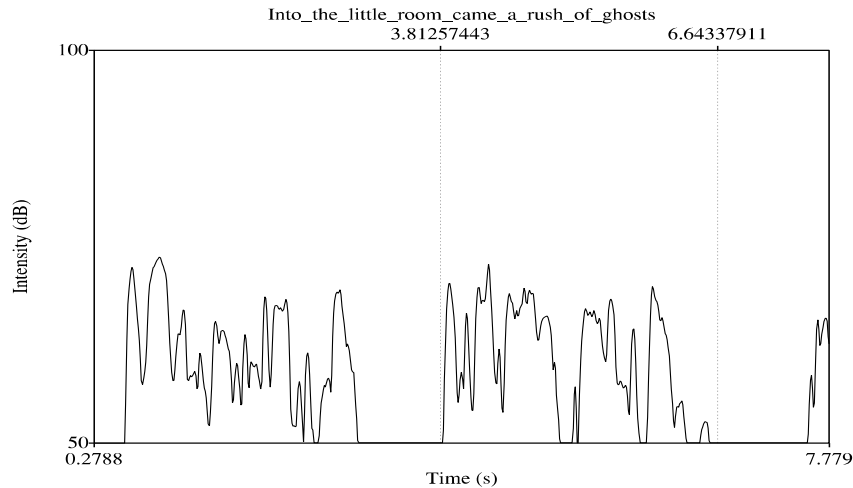

Рис. 5 Реалізація інтенсивності в інтонаційній групі *Into the little room came a rush of ghosts* (еталонне мовлення)

Як видно з *рис. 5*, інтоногрупа *Into the little room came a rush of ghosts* вимовляється гучністю в межах 19 – 72 дБ. Максимум інтенсивності припадає на слово *little*, яке вимовляється у межах 40 – 83 дБ. Такі показники у поєднанні з розширеним діапазоном свідчать про бажання мовця акцентувати увагу на цьому слові й передати атмосферу емоційної напруги, що панує у тісній кімнаті. Щодо варіювання гучності на решті слів інтоногрупи, то вона є рівномірною, сприймається як помірна і коливається у межах 19 – 72 дБ, що є характерним для просодичного оформлення художніх текстів.

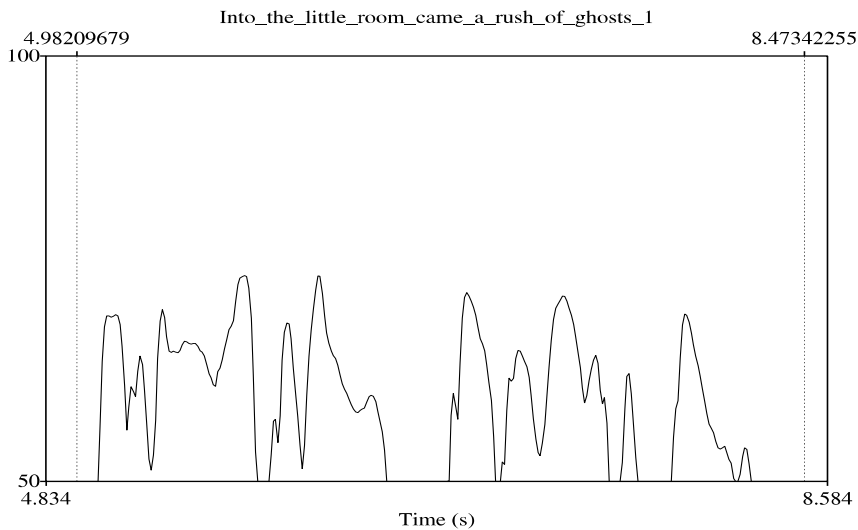

Рис. 6 Реалізація інтенсивності в інтонаційній групі *Into the little room came a rush of ghosts* (низький рівень інтерференції)

Висловлення (*рис. 6*) *Intothelittleroomcamearushofghosts*, актуалізоване мовцем з *низьким* рівнем інтерференції, має деякі збіги та розбіжності з еталонним мовленням в реалізації інтенсивності цієї інтоногрупи. Наприклад, гучність цієї інтоногрупи коливається в межах 25 – 74 дБ, що є максимально наближеним до еталону і сприймається як помірна. Однак, наголошеність інших слів у ритмогрупі вказує на наявність інтерферентних ознак у мовленні білінгва.

Наступний приклад на *рис. 7* представляє інтоногрупу висловлення, актуалізованого мовцем із *середнім* рівнем інтерференції, її інтенсивність коливається в діапазоні від 24 до 77 дБ. Такі показники інтенсивності є характерними для

просодичного оформлення художніх текстів. Максимум інтенсивності в інтоногрупі припадає на дієслово *came* і виголошується в межах 77 дБ. За допомогою підвищення гучності на зазначеному слові, мовець виділяє його серед інших слів, тоді, як решта слів в інтоногрупі мають рівномірний розподіл інтенсивності. Загальна підвищена гучність висловлення свідчить про бажання мовця передати його певну стурбованість й зацікавлення щодо ситуації, яка відбувається.

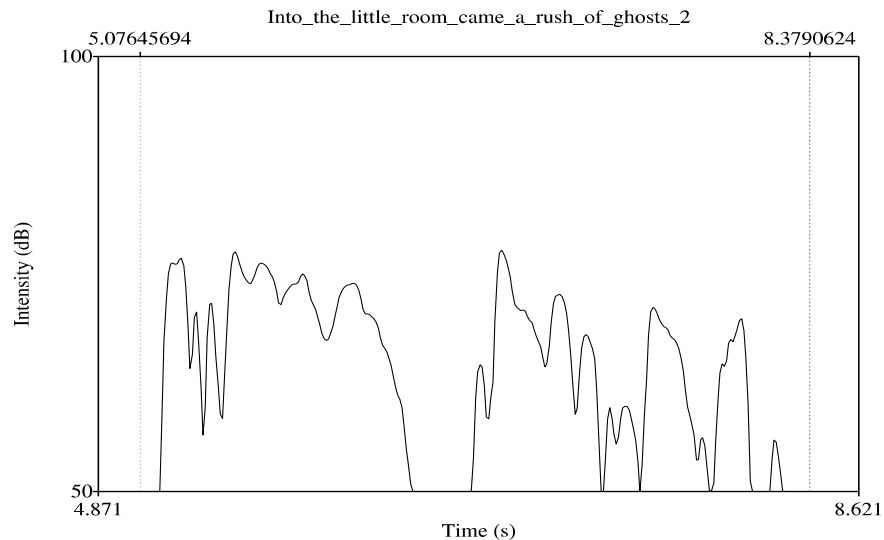

Рис. 7 Реалізація інтенсивності в інтонаційній групі *Into the little room came a rush of ghosts* (середній рівень інтерференції)

Висловлення *Into the little room came a rush of ghosts*, актуалізоване мовцем з високим рівнем інтерференції (рис. 8) має деякі збіги та розбіжності з еталонним мовленням в реалізації інтенсивності цієї інтоногрупи. Наприклад, гучність цієї інтоногрупи коливається в межах 25 – 74 дБ, що є максимально наближеним до еталону. Високий тональний рівень початку інтоногрупи, широкий діапазон та підвищена гучність надають висловленню більш емоційного насичення, сприяють розумінню тексту та передачі прагматичного потенціалу.

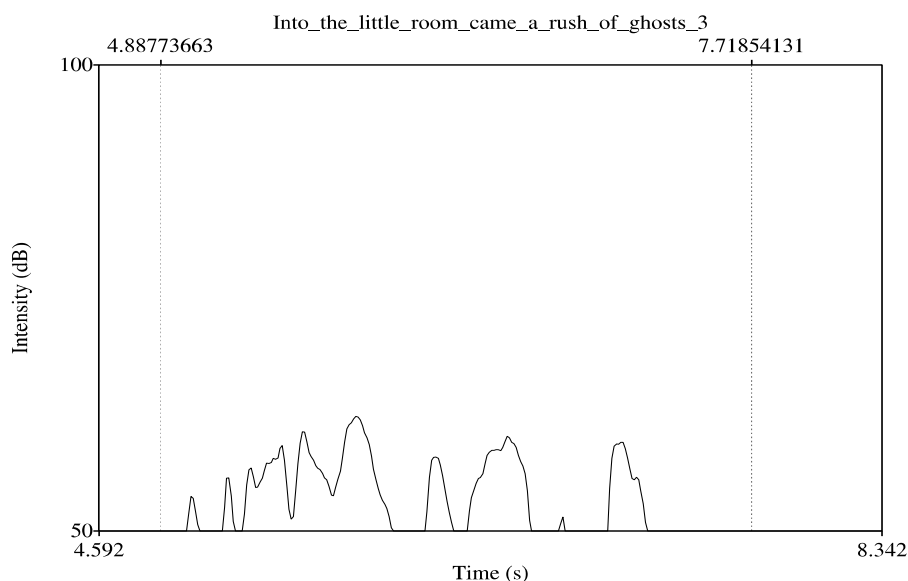

Рис. 8 Реалізація інтенсивності в інтонаційній групі *Into the little room came a rush of ghosts* (високий рівень інтерференції)

Висловленню (рис. 8) *Into the little room came a rush of ghosts*, актуалізованому мовцем з *низьким* рівнем інтерференції властиве використання зниженої гучності та вузького діапазону інтенсивності у межах 48 – 62 дБ, а також невпевненість диктора у вимовлянні певних слів та комплексів. Таке порушення єдності між інтонаційним оформленням і семантичною структурою висловлення у більшій мірі перешкоджає його сприйняттю і, відповідно, коректній передачі прагматичного потенціалу.

Згідно результатів інструментального аналізу про *середньозвукову тривалість* (рис. 9) інтерферованих висловлень шляхом їх зіставлення з еталонними зразками, було виявлено, що їх тривалість корелює не лише з семантичною структурою й емоційно-прагматичним потенціалом, але й від ступеня їх фонетичної інтерференції. Дослідження темпоральних характеристик англійського мовлення словаків-білінгвів проводилося шляхом вимірювання часу звучання перерв у звучанні (пауз) та інтонаційних груп, які вираховуються у мілісекундах (мс). Проведене дослідження уможливило встановлення темпоральних варіацій еталонних й інтерферованих висловлень, а також визначення ролі темпу в англійському мовленні словаків-білінгвів.

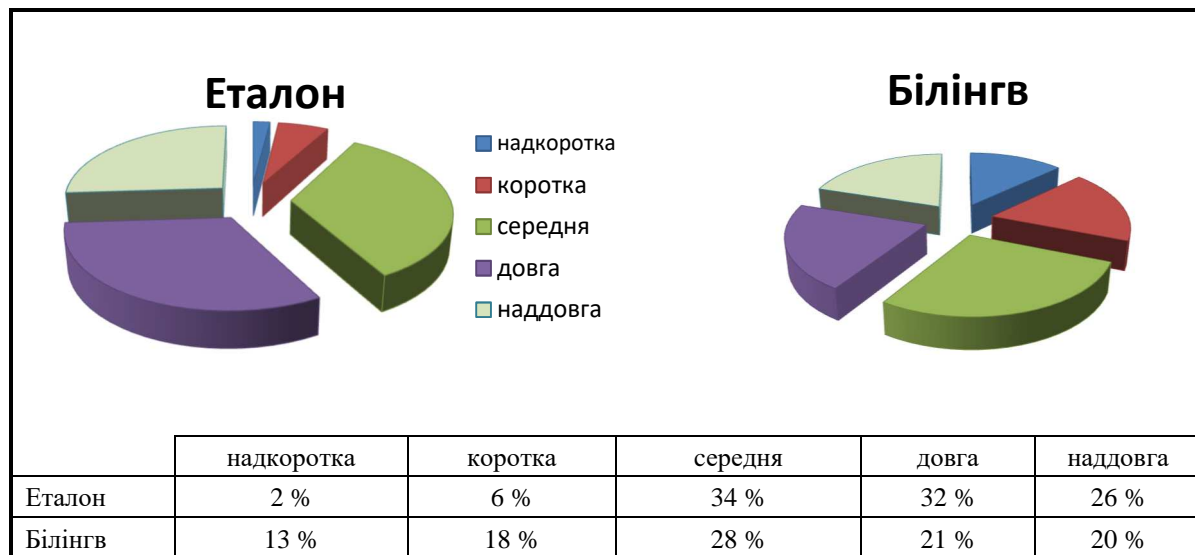

Рис. 9: Розподіл пауз в текстах озвучених корінними британцями (еталонне мовлення) та словаками-білінгвами

Дані, наведені на рис. 9 свідчать про те, що інтерферованому мовленню притаманне вживання середніх (28 %) та довгих (22 %) за тривалістю пауз. Меншим виявився показник вживання коротких (18 %) та наддовгих (20 %) пауз, в той час як частотність вживання надкоротких пауз становить 13 %. При цьому, відібрані для дослідження еталонні реалізації характеризуються переважно вживанням середніх (34 %) та довгих (32 %) пауз, тоді, як наддовгих (26 %). Вживання коротких (6 %) та надкоротких (2 %) пауз є відносно незначним. Наявність довгої і наддовгої пауз в інтерферованих висловленнях свідчить про загальне сповільнення темпу їх реалізацій. Так, у висловленнях з *низьким ступенем* вияву фонетичної інтерференції зафіксовано 28% як частота уживаності середньої їх тривалості. У реалізаціях, актуалізованих мовцями з *середнім ступенем* фонетичної інтерференції переважає довга (21 %) тривалість з поступовим зменшенням показників наддовгої (20 %). Висловлення з *високим* ступенем фонетичної інтерференції характеризуються найвищою рекурентністю коротких (18 %) та надкоротких пауз (13 %).

Отже, отримані результати аналізу темпоральних характеристик інтерферованого англійського мовлення словаків-білінгвів дозволяють стверджувати, що тенденція до подовження середньозвукової тривалості інтерферованих реалізацій англійських висловлень словацькими білінгвами здебільшого пов'язана з коректною передачею смислу або прагматичної ціленастанови висловлень, а також із збільшенням кількості наголошених слів, особливо на неповнозначних словах та неправильним синтагматичним членуванням цих висловлень. При цьому, сповільнений темп англійського інтерферованого мовлення словаків-білінгвів супроводжується підвищенням гучності, що підтверджується високою рекурентністю розширеного діапазону інтенсивності інтерферованих висловлень, а також некоректною локалізацією фразового наголосу, про що свідчать дані локалізації максимуму інтенсивності. Таким чином, найтиповіші ознаки інтерферованої фонетичної системи англійського мовлення словаків-білінгвів включають некоректне інтонаційне оформлення, що має безпосередній вплив на передачу прагматичної ціленастанови, головного смислу висловлення, його розуміння й сприйняття. Відсутність варіювання наголосу у словацькій мові результує певну ритмічність в інтонаційному оформленні англійського інтерферованого мовлення словаків-білінгвів, відмінну від еталонного мовлення. Також мовлення дикторів-білінгвів із *низьким, середнім та високим* рівнями фонетичної інтерференції, що характеризується середньо-підвищеним або високим тональними рівнями початку термінального тону та середньо-зниженим або середньо-підвищеним рівнями його завершення у поєднанні з частим вживанням звуженого тонального діапазону інтоногруп передає невпевненість дикторів, хвилювання, стомленість, іноді роздратованість, що впливає на передачу прагматичної настанови.

Література:

- ВАЛІГУРА, О. (2008): *Фонетична інтерференція в англійському мовленні українських білінгвів*. Тернопіль: Підручники і посібники.
- КАЛИТА, А. (2007): *Актуалізація емоційно-прагматичного потенціалу висловлення*. Тернопіль: Підручники і посібники.
- ТАРАНЕНКО, Л. (2014): *Актуалізація англійських прозових фольклорних текстів малої форми*. Київ: Кафедра.
- BILÁ, M. (2000): Duration of Pauses in Slovak and L1 Speaker's Productions of English. A Preliminary Investigation. In: *6th Conference on British, American and Canadian Studies. Conference Proceedings*. Opava: Slezská univerzita, p. 9–18.
- KAPALKOVÁ, S. – POLIŠENSKÁ, K. – MARKOVÁ, L. – FENTON, J. (2015): Narrative abilities in early successive bilingual Slovak – English children: A cross-language comparison. In: *Applied Psycholinguistics*, 37, pp. 145–164.
- KRÁĽOVÁ, Z. (2011): *Slovensko-anglická zvuková interferencia*. (2. doplnené vydanie). Žilina: Fakulta humanitných vied Žilinskej univerzity v Žiline.
- LENHARTOVÁ, L. (1989): *Interferencia slovenčiny a angličtiny na fonologickej rovine (Analýza chýb slovenských študentov v produkcii niektorých foném)*. Bratislava: Filozofická fakulta Univerzity Komenského.
- PAULEOVÁ, M. (2010): The impact of English on the Slovak language culture. In: *Nation and language: modern aspects of socio-linguistic development. Fourth International Conference*. Kaunas: KTU, TECHNOLOGIJA, Panevėžys Institute, s. 96–99.
- VALIGURA, O. (2017): Bilinguals and Linguistics of Creativity: The Case of Ukrainians Speaking English. In: *Language – Literature – the Arts: A Cognitive Semiotic Interface*. Frankfurt am Maine: Peter Lang AG, pp. 261–277.
- ZIMMERMANN, J. (1998): English rhythm and Slovak learners. In: *Connecting Our Global Community. Preliminary Programm*. March 17–21, 1998. Seattle, Washington: Washington State Convention and Trade Center, 124 s.

Summary

Acoustic analysis of Slovak/English bilinguals' English speech

The article discusses pitch, intensity and pause variation in Slovak/English bilinguals' interfered English speech, received during acoustic analysis, compared to Standard British English speech. The relevance of the present topic is determined by orientation of modern linguistic research in order to identify mechanisms of non-speakers' speech production and to identify cognitive, psychological and socio-cultural factors of the production that highlight features of the transferred elements of phonetic system existing in their native language into English. Actuality is also confirmed by the necessity to sign the interfered impact of the Slovak language and ethno-socio-cultural characteristics of interfered English speech produced by bilingual Slovaks living in the UK. During acoustic analysis, it was found that most of the studied Standard British English expressions and interfered bilinguals' English expressions are characterized by extended range and increased mid-level tone of the beginning and low ending in intonation groups. This is justified by the fact that the speaker is trying to convincingly express the meaning and its pragmatic common sense. Speaking of bilinguals with low, medium and high levels of phonetic interference, their English expressions are characterized by medium-high or high tonal levels beginning of intonation groups. Their terminal tone and medium-low or medium-high levels of completion coupled with frequent use of narrow tonal range of intonation group conveys uncertainty, anxiety, fatigue, irritability that sometimes affect the transfer of pragmatic common sense. At the same time, basic parameters of the interfered phonetic system of Slovak bilinguals' English speech on suprasegmental level were allocated and codified. The peculiarities of intonation in Slovak bilinguals' English speech were found, namely the modulation of voice volume, pitch variation and pauses.

Táto štúdia bola vytvorená realizáciou projektov Vybudovanie lingvokulturologického a prekladateľsko-tlmočnického centra a Dovybavenie a rozšírenie lingvokulturologického a prekladateľsko-tlmočnického centra na základe podpory operačného programu Výskum a vývoj financovaného z Európskeho fondu regionálneho rozvoja.